

## SİGORTACILIKTA TAHKİM KAPSAMINDA VEKÂLET ÜCRETİNİN HESABI VE VEKÂLET ÜCRETİNE İTİRAZ

Vekâlet ücreti, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununca (HMK) yargılama giderleri arasında sayılmış ve aynı kanunun 323/1-ğ ile 441/1-d maddelerinde bu durum hüküm altına alınmıştır. HMK, takdir olunacak vekâlet ücretinin, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu (AK) gereğince, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT) üzerinden hesaplanacağını belirtmektedir. Buna göre AAÜT 17/2'nci maddesinde *"Sigorta Tahkim Komisyonları, vekâlet ücretine hükmederken, bu Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde asliye mahkemeleri için öngörülen ücretin altında kalmamak kaydıyla bu Tarifenin üçüncü kısmına göre avukatlık ücretine hükmeder. Ancak talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine bu Tarifeye göre hesaplanan ücretin beşte birine hükmedilir. Konusu para ile ölçülemeyen işlerde, bu Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde asliye mahkemeleri için öngörülen maktu ücrete hükmedilir. Ancak talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine öngörülen maktu ücretin beşte birine hükmedilir. Sigorta Tahkim Komisyonlarınınca hükmedilen vekâlet ücreti, kabul veya reddedilen miktarı geçemez."* denilmektedir. Ayrıca AK 169'uncu maddesinde *"Yargı mercilerince karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücreti, avukatlık ücret tarifesinde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamaz."* denilmektedir.

Sigortacılıkla ilgili uyuşmazlıkların tahkimce yürütüldüğü hallerde ise vekâlet ücreti açısından 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda (SK) özel hüküm bulunmaktadır. SK 30/17'nci maddesinde *"Talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine hükmolunacak vekâlet ücreti, Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde belirlenen vekâlet ücretinin beşte biridir."* denilmektedir. Buna ek olarak aynı madde hükmüne dayanılarak çıkarılan Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik'te (STİY) yer alan 16/13'üncü maddede *"Tarafların avukat ile temsil edildiği hallerde, taraflar aleyhine hükmedilecek vekâlet ücreti, her iki taraf için de Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde yer alan asliye mahkemelerinde görülen işler için hesaplanan vekâlet ücretinin beşte biridir."* denilmektedir.

Özellikle STİY'nin ilgili hükmü uygulamada birçok karışıklığa sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda vekâlet ücretinin belirlenmesinde başvuran (davacı) ve karşı taraf (davalı) ayrımının göz ardı edilerek bu yönetmeliğin çıkarıldığı ve yönetmeliğin SK'ye aykırılık içerdiği şeklinde eleştiriler yapılmaktadır. Sigorta Tahkim Komisyonun K. 2019/102994 sayılı kararında bu durum *" Gerçekten de Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmeliğin 16/13. maddesinde her ne kadar taraflar aleyhine hükmedilecek vekâlet ücretinin her iki taraf için de Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde yer alan asliye mahkemelerinde görülen işler için hesaplanan vekâlet ücretinin beşte biri olacağı ifade edilmiş ise de yönetmeliğin söz konusu hükmü, Sigortacılık Kanunu'nun m. 30/17 hükmünün başvuran aleyhine kapsamını genişletmek suretiyle açıkça aykırı bir düzenleme içermektedir. Anılan kanunla Hazine Müsteşarlığına, Sigorta Tahkimde avukatlık vekâlet ücreti düzenlemesi için açıkça bir yetki vermemiştir. Anayasa'nın 124. Maddesinde "Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler." düzenlemesi öngörülmüştür. Bu bakımdan aynı zamanda fonksiyon gaspı niteliğinde olan ve normlar hiyerarşisinde daha alt sırada yer alan yönetmeliklerin, kanuna aykırı nitelikte hükümler öngörmeleri mümkün olmadığına ilişkin genel hukuk kuralı karşısında, kanuna aykırı nitelikte yönetmelik hükmünün yok sayılarak yerine kanun hükmünün uygulanması zorunlu olduğu sonucuna varılmıştır."* şeklinde açıklanmıştır. Yine aynı şekilde Sigorta Tahkim Komisyonun K. 2021/37026 sayılı kararında *"Hükmedilecek vekâlet ücretinin belirlenmesi bakımından, her ne kadar 19.01.2016 tarih ve 29598 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sigortacılıkta Tahkime*

*İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 6. maddesinde başvuru sahipleri vekilleri lehine hükmedilecek vekâlet ücretlerinin de 1/5 olarak belirlenmesi istenmişse de 5684 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesinde değişiklik yapan 6327 sayılı Kanunun 58. maddesinin son fıkrasında "Talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine hükmolunacak vekâlet ücreti, Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde belirlenen vekâlet ücretinin beşte biridir." hükmü ve bunun "Sigorta Tahkim Komisyonuna genellikle düşük meblağlar için başvurulmaktadır. Bu durumda talebi kısmen veya tamamen reddedilen taraf için, yargılama giderleri arasında yer alan avukatlık ücretinin uyuşmazlık konusu miktarla karşılaştırıldığında yüksek kalabildiği dikkate alınarak maddede gerekli düzenleme yapılmıştır." biçimindeki gerekçe ile Kanun maddesinden başvuranın yüksek vekâlet ücretine maruz bırakılmaması amaçlandığından davacı lehine, AAÜT'nin 6'ncı maddesi hükmü saklı kalmak üzere, tam vekâlet ücretine hükmedilmesine karar verilmiştir." şeklinde bu durum açıklanmıştır.*

Yukarıda açıklanan görüşlerin aksine bahsedilen yönetmelikle bağdaşan görüşler de mevcuttur. Buna göre Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 15.02.2016 tarihli 2016/64 Es. 2016/1453 K. Sayılı ilamında; "...tahkim yargılamasının çekışmeli yargı olduğu göz önünde bulundurularak hakem, uyuşmazlık taraflarından birisinin talebini kabul ettiği oranda diğer tarafın talebini de reddetmiş demektir. Bu noktada maddede geçen reddedilen kavramı sadece davacı konumundaki sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayanlara yönelik değildir." demek suretiyle bu durumu teyit etmiştir. Zira tahkim yargılamasının çekışmeli yargı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bir tarafın talebi kabul edildiği oranda diğer tarafın talebi de reddedilmiş olmaktadır. **Bu noktada maddede geçen reddedilen kavramı sadece başvuran konumundaki sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayanlara yönelik olamayacaktır.** Buna ilaveten hükmedilen vekâlet ücreti de kabul veya reddedilen miktarı geçemeyecektir." denilmektedir. Ayrıca Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 2016/9857 E. 2019/3532 K. Sayılı ve 2018/4168 E. 2018/12891 K. ilamına göre; *"İtiraz hakem heyetince verilen 25.03.2016 tarihli kararda davacı lehine hükmedilecek vekâlet ücreti için Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmeliğin 16/13 maddesinin uygulanması gerektiği göz önüne alınarak AAÜT'nin 13. Maddesi gereğince hesaplanan vekâlet ücretinin 1/5'i oranında vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekirken tam nispi vekâlet ücretine hükmedilmesi doğru görülmemiş, bozma nedeni ise de, bu yanılğının giderilmesi yargılamanın tekrarının gerektirir nitelikte görülmediğinden hükmün 6100 sayılı HMK'nin geçici 3/II. Maddesi delaletiyle 1086 sayılı HMUK'nın 438/7. Maddesi uyarınca düzeltilerek onanmasına karar vermek gerekmiştir."* denilmektedir.

Görüldüğü üzere sigortacılıkta tahkim neticesinde vekâlet ücretinin nasıl hesaplanacağı büyük bir karışıklığı da beraberinde getirmektedir. Bu noktada, şahsi fikrimce, Sigorta Tahkim Komisyonun K. 2019/102994 sayılı kararında yapmış olduğu açıklamaları çok isabetli ve tutarlı bulmaktayım. SK'nin *"Talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine hükmolunacak vekâlet ücreti, Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde belirlenen vekâlet ücretinin beşte biridir."* hükmü açık bir şekilde başvuran (davacı) aleyhine hükmolunacak vekalet ücretinin AAÜT'de belirlenen vekalet ücretinin 1/5'i olacağını belirtmektedir. Ancak STİY'nin *"Tarafların avukat ile temsil edildiği hallerde, taraflar aleyhine hükmedilecek vekâlet ücreti, her iki taraf için de Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde yer alan asliye mahkemelerinde görülen işler için hesaplanan vekâlet ücretinin beşte biridir."* hükmü kanun hükmünü genişleterek sadece başvuranı değil karşı tarafı (davalıyı) da bu kapsam dahilinde değerlendirmektedir. Dolayısıyla T.C. Anayasasının 124/1'inci maddesinde yer alan *"Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler."* hükmü gereğince kendi görev alanını ilgilendiren kanuna ve dolayısıyla Anayasaya aykırı olan bu yönetmeliğin uygulanabilmesi

mümkün değildir. Ek olarak normlar hiyerarşisinde daha altta yer alan yönetmeliklerin kanuna aykırı hükümler içermeyeceği genel bir hukuk kuralı olduğundan, kanuna ve Anayasaya aykırı bu yönetmeliğin yok sayılarak SK hükümlerinin uygulanması gerekliliği açıktır. Çünkü yönetmelik ile kanuna aykırı olarak düzenlenen bir hükmün uygulanması açıkça T.C. Anayasasının 2'nci maddesindeki "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmünde yer alan **HUKUK DEVLETİ** ilkesine aykırılık içerecektir. Dolayısıyla sigortacılıkta tahkim kapsamında hesaplanacak olan vekalet ücretinde SK esas alınacak ve başvuran aleyhine hükmolunacak vekalet ücretinde AAÜT'ye göre hesaplanan vekalet ücretinin 1/5'ine karar verilmesi gerekecektir. Başvuran lehine hükmolunacak vekalet ücretinde ise tam vekalet ücretine karar verilmesi gerekmektedir.

### **ÖRNEK HESAPLAMALAR:**

#### **Uyuşmazlık tutarımız 3.000,00 TL ve lehimize kabul kararı verilmiş olsun:**

- 1) Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT) madde 17/2'ye göre "Sigorta Tahkim Komisyonları, vekâlet ücretine hükmederken, bu Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde asliye mahkemeleri için öngörülen ücretin altında kalmamak kaydıyla bu Tarifenin üçüncü kısmına göre avukatlık ücretine hükmeder." denilmektedir. Tarifenin ikinci kısım ikinci bölümünde yer alan Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için maktu ücret 2022 tarihi itibarı ile 5.100,00 TL'dir.
- 2) Tarifenin üçüncü kısmında ise 40.000,00 TL'ye kadar %15'i vekâlet ücretini oluşturur denmiştir. 3.000,00 TL'nin %15'i, 5.100,00 TL'nin altında olduğu için vekâlet ücretinin 5.100,00 TL olarak belirlenmesi gerekir.
- 3) Ancak AAÜT madde 17/2'ye göre "Sigorta Tahkim Komisyonlarınca hükmedilen vekâlet ücreti, kabul veya reddedilen miktarı geçemez." denilmektedir. Dolayısıyla kabul edilen miktar olan 3.000,00 TL vekâlet ücretimiz olacaktır.

#### **Uyuşmazlık Tutarımız 50.000,00 TL ve lehimize kabul kararı verilmiş olsun:**

- 1) AAÜT'ye göre 40.000,00 TL'ye kadar %15'i, daha sonra gelen 50.000,00 TL için %13'ü vekâlet ücretini oluşturmaktadır. 40.000,00 TL'nin %15'i 6.000,00 TL'dir. Geriye kalan 10.000,00 TL'nin %13'ü 1.300,00 TL'dir. Toplamı 7.300,00 TL'dir.
- 2) 7.300,00 TL AAÜT'de yer alan maktu ücretten az olmadığı için vekalet ücretimiz 7.300,00 TL olacaktır.
- 3) Son olarak 7.300,00 TL'nin kabul edilen miktardan çok olup olmadığına bakıyoruz. 7.300,00 TL kabul edilen miktardan azdır. Dolayısıyla 7.300,00 TL vekalet ücretimizdir.

#### **Uyuşmazlık Tutarımız 10.000,00 TL ve lehimize 8.500,00 TL kısmen kabul, aleyhimize 1.500,00 TL kısmen ret kararı verilmiş olsun:**

##### **Ret Kararı:**

- 1) İlk örnekteki hesaplamaya göre vekâlet ücreti 1.500,00 TL olacaktır.
- 2) SK'ye göre 1.500,00 TL'nin 1/5'i hesaplanacaktır. O da 300,00 TL'dir. Sigorta şirketine ödeyeceğimiz vekâlet ücreti 300,00 TL olacaktır.

**Kabul Kararı:**

1) Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT) madde 17/2'ye göre “Sigorta Tahkim Komisyonları, vekâlet ücretine hükmederken, bu Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde asliye mahkemeleri için öngörülen ücretin altında kalmamak kaydıyla bu Tarifenin üçüncü kısmına göre avukatlık ücretine hükmeder.” denilmektedir. Tarifenin ikinci kısım ikinci bölümünde yer alan Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için maktu ücret 2022 tarihi itibari ile 5.100,00 TL’dir.

2) Tarifenin üçüncü kısmında ise 40.000,00 TL’ye kadar %15’i vekâlet ücretini oluşturur denmiştir. 8.500,00 TL’nin %15’i, 5.100,00 TL’nin altında olduğu için vekâlet ücretinin 5.100,00 TL olarak belirlenmesi gerekir.

3) AAÜT madde 17/2’ye göre “Sigorta Tahkim Komisyonlarınca hükmedilen vekâlet ücreti, kabul veya reddedilen miktarı geçemez.” denilmektedir. 5.100,00 TL, kabul edilen miktarı geçmemektedir. Dolayısıyla 5.100,00 TL vekalet ücretimiz olacaktır.

Netice itibari ile vekâlet ücretinin bu şekilde hesaplanmadığı durumlarda aleyhimize sonuçların oluşacağı izahtan varestedir. Dolayısıyla komisyonun vekâlet ücreti kararı dikkatlice kontrol edilmeli ve yukarıda açıkladığım şekilde bir hesabın yapılıp yapılmadığı titizlikle incelenmelidir. Hesaba uymayan vekâlet ücreti kararlarına karşı en ivedi şekilde itiraz başvurusu yapılmalıdır. (Ancak Sigortacılık Kanunu 30/12’nci maddesinde yer alan “Beş bin Türk lirasının altındaki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları kesindir. Beş bin Türk lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararlarına karşı kararın Komisyonca ilgiliye bildiriminden itibaren on gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere Komisyon nezdinde itiraz edilebilir. İtiraz talebinde bulunmak için bu madde uyarınca belirlenen başvuru ücretinin Komisyona yatırılması şarttır. İtiraz üzerine hakem kararının icrası durur. İtiraz talebi münhasıran bu talepleri incelemek üzere Komisyon tarafından teşkil edilen hakem heyetlerince incelenir. İtiraz talebi hakkında işin heyete intikalinden itibaren iki ay içinde karar verilir. Beş bin Türk lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları bu madde uyarınca süresinde itiraz başvurusunda bulunulmaması hâlinde kesinleşir. Bu uyuşmazlıklar hakkında bu madde uyarınca yapılan itiraz üzerine verilen karar kesindir.” hükmü dikkate alınmalıdır.) İtiraz için Komisyonun internet sitesinden temin edilebilecek itiraz başvuru formunun doldurulması, gerekli itiraz başvuru ücretinin Komisyonun banka hesabına yatırılması ve ıslak imzalı itiraz başvuru formu aslı ile itiraz başvuru ücretinin ödendiğini gösteren dekont suretinin 10 günlük itiraz süresi içinde Komisyona ulaştırılması gereklidir.

24.01.2022 tarihinden geçerli olmak üzere uygulanacak yeni başvuru ücret tarifesi aşağıdadır.

| Uyuşmazlığa Konu Miktar (TL) | Başvuru Ücreti (TL)                                     |
|------------------------------|---------------------------------------------------------|
| 0 - 5.000                    | 150                                                     |
| 5.001 - 10.000               | 350                                                     |
| 10.001 - 30.000              | 500                                                     |
| 30001- ....                  | Uyuşmazlık tutarının %1,5’u ( En az 500 TL olmak üzere) |

Süresi içinde ve usulüne uygun şekilde yapılan itiraz SK'nin 30/12'nci maddesi uyarınca hakem kararının kesinleşmesini önler ve kararın icrasını durdurur. Hakem kararlarına karşı Komisyona yapılan itirazlar öncelikle Komisyonda usul yönünden incelenecek ve süresi içinde veya usulüne uygun yapılmayan itirazlar Komisyon itiraz yetkilisi tarafından reddedilerek yatırılan itiraz ücretinin yüzde doksanı ilgiliye iade edilecektir. İtirazın usulüne uygun yapıldığı görüşüne varıldığı takdirde itiraza konu dosya İtiraz Hakem Heyeti listesinden seçilerek oluşturulan 3 kişilik İtiraz Hakem Heyetine tevdi edilecek ve iki aylık yasal süre içinde karara bağlanacaktır. İtiraz Hakem Heyetince verilen karar Komisyonca taraflara bildirilecektir. 40.000,00 TL'nin üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında itiraz üzerine verilen kararlar için tarafların temyize gitme hakları vardır. Bunun dışındaki uyuşmazlıklar bakımından itiraz üzerine verilen karar kesindir.

### **KAYNAKÇA**

Hakem Karar Dergisi. (2021), 46. <http://www.sigortatahkim.org/files/karardrgs46.pdf> Erişim Tarihi: 26.03.2022.

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> Erişim Tarihi:26.03.2022

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5684.pdf> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1136.pdf> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=16931&mevzuatTur=Teblig&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6100.pdf> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=11514&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.mondaq.com/turkey/insurance-laws-and-products/1121330/sigorta-tahkim-komisyonu-taraf305ndan-hkmedilecek-vekalet-cretinin-sigortac3051305k-kanunu-ve-sigortac3051305kta-tahkim-ynetmeli287i-erevesinde-de287erlendirilmesi#:~:text=5684%20say%C4%B1%C4%B1%20Sigortac%C4%B1%C4%B1k%20Kanununun%2030.%C3%BCcretinin%20be%C5%9Fte%20biridir.%22%20%C5%9Feklindedir.> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<http://www.sigortatahkim.org/> Erişim Tarihi:26.03.2022.

<https://www.yavuz-uyanik.av.tr/tr/haber-yayin/sigorta-tahkim-komisyonu-uyusmazliklarinda-vekalet-ucreti/> Erişim Tarihi:26.03.2022.

Keskin, F. T. (2018). Araç kıymet (değer) kaybı. Ankara: Adalet yayınevi.